

Làpida commemorativa de la Carlinada

Caldes de Montbui

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Cementiri Municipal
Alçada: 274

Coordenades:

Latitud: 41.63863
Longitud: 2.17296
UTM Est (X): 431120
UTM Nord (Y): 4609985

Classificació

Número de fitxa: 08033 - 241
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia: Element urbà
Estil / època: Contemporani
Segle: XIX
Any: 1874
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: la làpida està esquerdada i presenta perill de caure. Costa molt llegir la inscripció.
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Simbòlic
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Caldes de Montbui (Pl. de la Font del Lleó, 11)
Fitxes associades:
[Cementiri Municipal](#)
Autoria de la fitxa: Laura Bosch Martínez
Data de registre de la fitxa: dt., 25/11/2008 - 01:00

Descripció

Làpida commemorativa on s'hi pot llegir "LA VILLA DE CALES DE MOTBUY A LOS QUE SUCUMBIERON HEROICAMENTE DEFENDIÉNDOLA DEL ATAQUE CARLISTA EN 29 Y 30 DE 1873, R.I.P., JULIO 1915". Es troba ubicada a la illa M, dreta 1ª, entrant pel passadís central dels panteons el segon, a mà dreta.

Observacions:

(Continuació història)

Aquest, però, per ordre del capità general de Barcelona no podia abandonar la capital vallesana. A les onze de la nit va començar la batalla a Caldes. Els carlins baixaven pel passeig del Remei. Al llarg de tota la nit els calderins van resistir els atacs de les tropes enemigues des del raval del Remei, el Puigdomí i Sant Salvador. I finalment es van expulsar els carlins gràcies al suport de poblacions veïnes com Sentmenat i Sabadell, i la columna del Vallès va decidir sortir de Granollers per anar a socórrer la població calderina. Asensi Vega va desobeir les ordres que repetidament li prohibien intervenir a Caldes, limitant-se a seguir als seus soldats, que ja estaven disposats a marxar amb el batalló que havia arribat a Caldes. Per aquest motiu Asensi Vega va ser sumariat i arrestat però per altra banda va ser nomenat fill adoptiu de Caldes de Montbui. Pel que fa al nombre de combatents que es van enfrontar a la batalla, les diferents fonts no coincideixen. Tot i això es pot establir una proporció entre 4.000 i 5.000 carlins per una població d'uns 3.500 habitants. Els carlins haurien tingut divuit combatents i cinc guies de la Diputació. A aquests cal afegir-hi la mort de tres calderins, un la mateixa nit de l'enfrontament i els altres dos dies després com a conseqüència de les ferides. També hi participaren membres del clergat a les dues bandes; en el bàndol carlí combatia com a líder mossèn Galceran i en el bàndol calderí mossèn Ignasi Vilamala rector de la parròquia, que repartia les municions disposades a la cambra que hi havia sota la capella de la Santa Majestat.

La façana de les trabucades és un exemple clar dels enfrontaments d'aquella nit.

El Sr. Joan Picañol recorda encara quan des del centre del poble es feia una processó cap al cementiri i un cop allí, es feia la ofrena de la corona de flors. El cor cantava una peça de música de Climent Cuspillera escrita per aquest acte i que s'anomenava "Els Rigodons". En l'acte també es feia un simulacre de l'atac i una missa per la gent morta en combat. Cada any el sr. Picañol continua portant una ofrena a la làpida en commemoració als calderins morts el 29 i 30 de 1837.

Història

La làpida fou col·locada amb motiu de la celebració de la Festa de la Pau. Aquesta celebració es va instaurar a Caldes de Montbui l'any següent de la batalla contra les forces carlines que va tenir lloc l'any 1873 fins a la Guerra Civil espanyola (1936-1939) per commemorar la defensa de la població. Cada any la carlinada era recordada amb un simulacre d'atac, la cantada d'uns rigodons bèl·lics amb lletra de Climent Cuspinera, una missa de difunts, una salve a l'ermita del Remei, una processó fins al cementiri i balls a l'Avenç, al Casino i al Centre.

Tot i que el segle XIX va ser de progrés generalitzat, entre 1833 i 1874 Catalunya va viure sota el clima de guerra civil al llarg de les tres guerres carlines. Els partidaris de Carles, germà de Ferran VII, es revoltaren contra la reina Isabel II. En el bàndol de Carles o carlí, s'aplegava un conglomerat provinent de diferents classes socials però que coincidien en la defensa de les idees més conservadores i absolutistes. Així hi podríem trobar membres de la noblesa contraris a una monarquia de caire liberal, el clergat descontent amb el procés de desamortització que els desposseïa dels béns, i les bases dels camperols mal adaptades als canvis que estava introduint l'incipient capitalisme. Aquests diferents conflictes generats pel carlisme van

interrompre en gran mesura el progrés que es generava a la península en diferents aspectes. La forma més habitual d'actuar del bàndol carlí era la formació de guerrilles que assaltaven diferents viles, i les ocupaven, requisaven i n'extorsionaven la població. Durant la primera guerra carlina, o Guerra dels Set Anys (1833-1840) els carlins no van arribar mai a assaltar Caldes de Montbui, però sí que es coneix un episodi emmarcat dins d'aquest període que il·lustra molt bé com aquest conflicte podia derivar en simples venjances i com la inseguretat al camp català era evident. Als afores de la vila, entre Caldes de Montbui i Santa Eulàlia de Ronçana, el febrer de 1837 succeïren el que coneixem com els fets del Sot del Bastè, quan uns pagesos van cridar "ara passa la puta d'en Cordes" a la filla d'un masover de Santa Eulàlia. En Cordes era el cap d'una partida carlina, que, encegat de ràbia, va fer sortir els seus homes amb les ordres de matar tot aquell que trobés entre Caldes i Santa Eulàlia. En total es parla d'onze morts, però els autèntics protagonistes de l'ofensa, Ignasi Basté i Valentí Marigó, van aconseguir sobreviure amagant-se de la partida carlina. Per fer front als desordres ocasionats per les partides carlines, la població calderina havia de pagar un impost i organitzar la seva pròpia defensa. Però sembla que el Consell de la vila va fer poc o res per seguir l'ordre governamental, ja que, el 1848, i dins de la segona Guerra Carlina (1846-1849) no va prendre cap mesura quan els trabucaires del general carlí Castells van ocupar la vila i van causar diverses destrosses. La passivitat dels calderins va ser castigada pel govern central. El càstig va servir d'escarment, ja que arribada la tercera Guerra Carlina la vila va respondre amb una organitzada defensa, a l'atac carlí de la nit del 29 al 30 de juliol de 1873, per haver respost negativament al requeriment, per part de les partides carlines, que exigia un reclutament de tots els homes entre 18 i 40 anys hàbils per combatre. El matí del dia 29, Francesc Puigjaner, comandant dels tres batallons de guies de la Diputació concentrats a Caldes, va reunir una junta de defensa al Balneari Rius, on s'allotjava. En aquesta reunió es va decidir que els voluntaris calderins quedaven sota les ordres de Josep Margenat i Climent Torras. Com que l'atac es preveia des de Sant Feliu, es van aixecar barricades als portals dels carrers de Vic, del Pont, de Bellit, i davant la fàbrica de Jaume Ferrer. Aprofitant que uns dels batallons de Guies havia anat a Granollers a cobrar sous endarrerits, Puigjaner va informar de la situació al coronel de la columna del Vallès, Asensi Vega.

Bibliografia

HERNÁNDEZ, J. i MONLEÓN, A.(2007). Visió històrica de Caldes de Montbui. pp 20-21. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui i Thermalia.

